

Vrijwilliger aan het woord

André van den Berg

André van den Berg & Piet Huitema, beiden gepensioneerd, monitoren al geruime tijd samen de natuurgebieden van het Zuid-Hollands Landschap en Staatsbosbeheer op het voorkomen van onder andere de kamsalamander en heikikker. Zij zijn onder andere actief in de gebieden Diefdijk, Zouweboezem en Polder Achthoven. André is in deze gebieden al sinds de jaren '90 actief en heeft hierdoor een belangrijke bijdrage geleverd bij aanwijzen van deze Natura 2000-gebieden voor onze soorten. Piet die ook graag in deze mooie Zuid-Hollandse natuurgebieden aan de gang wilde is in 2012 door Edo Goverse, coördinator Meetprogramma Amfibieën, aan André gekoppeld, en sindsdien voeren ze de inventarisaties gezamenlijk uit. Daarom in dit nummer twee vrijwilligers aan het woord: André op deze pagina en Piet op de volgende pagina.

André: "We tellen in een vast aantal poelen in het voorjaar de kamsalamandereitjes in de vegetatie. Vervolgens wordt in juli, als de voortplantingsperiode bijna voltooid is, de aanwezigheid van de larven geïnventariseerd met een schepnet. Hiermee ontstaat een beeld van het reproductiesucces in de poelen."

Zo werden in het Diefdijkgebied in 2017 meer dan 1.300 eitjes gevonden. In juli werden echter slechts 107 larven gevangen! Het voortplantingssucces in dit gebied en ook in veel van de andere gebieden die gemonitord worden blijkt beperkt. Soorten als grote modderkruiper zijn leuke bijvangsten.

Adviezen van André (& Piet)

Predatie door vissen vormt in veel poelen een belangrijk knelpunt. Dit komt doordat de veelal laag in het landschap gelegen poelen in de loop der tijd gekoloniseerd zijn door met name stekelbaars, die tijdens hoosbuien vanuit sloten tussen de vegetatie door de poelen bereiken. Een poel waaromheen een kraag van aarde is geplaatst, zodat bij overstromingen geen overloop van vis kan plaatsvinden, scoort daarentegen goed met betrekking tot het aantal kamsalamanderlarven. Een ander probleem vormt de sterke ontwikkeling van riet en/of grote lisdodde als gevolg van de wisselende waterstanden. Hierdoor worden de oever- en waterplanten waar kamsalamanders hun eitjes op afzetten verdrongen.

Om de omstandigheden voor de kamsalamander te verbeteren geven André en Piet in hun rapporten ook beheers- en inrichtingsadviezen aan het Zuid-Hollands Landschap. Naast het open houden van poelen door het verwijderen van riet, zien zij kansen door het graven van nieuwe poelen en het vergroten en verdiepen van bestaande poelen.

Wat wil je andere vrijwilligers meegeven?

Eind jaren 90 was André betrokken bij een monitoring van uiterwaardwateren voor Rijkswaterstaat. Het viel hem daarbij op dat de submerse vegetatie verdween wanneer een aantal jaren achtereen een water op dezelfde plek bemonsterd werd. Vooral watersalamanders zijn hier gevoelig voor. Het in het voorjaar scheppen in vegetatie kan bovendien leiden tot verlies van de eitjes doordat deze met de vegetatie op de kant terecht komen.

Bijzondere waarnemingen

Een bijzondere waarneming werd gedaan in Polder Achthoven. Een groot deel van de hier aanwezige kamsalamanderlarven bleek namelijk geen staart te hebben. Het vermoeden is dat dit veroorzaakt wordt door de aanwezigheid van Amerikaanse rivierkreeften.

Een andere bijzondere waarneming was het visueel aantreffen van een school grote diklipharders in een plas langs de Waal in de Crobse Waard. Hierover is op 2 oktober 2013 een natuurbericht uitgegeven met als titel 'Harder zwemmen helpt nu even niet', zie www.naturetoday.com

Jan Kranenbarg

Contactpersonen

Op deze pagina was in Schubben & Slijm altijd een overzichtslijst van regiocoördinatoren en contactpersonen van werkgroepen opgenomen. RAVON heeft inmiddels zoveel werkgroepen en afdelingen, dat het niet meer op één pagina past. Daarom is besloten dit overzicht allen nog op te nemen op de RAVON-website. Zie www.ravon.nl/werkgroepen

Ook hebben alle werkgroepen en afdelingen een eigen webpagina gekregen om zich te kunnen presenteren.

Regiocoördinatoren en Werkgroepen			Projecten			
Naam	Regiowerkgroep	Contactgegevens	MA	MB	VC MA	MB
Wildevenen Leger	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				
Amstel van Wierp	West-Kennemer	westkennemer@ravon.nl				
Crook-Buizen	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				
Dijk van Oude	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				
Zand van Oude	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				
Elk-Duinen	West-Kennemer	westkennemer@ravon.nl				
Duinen van Hageveld	West-Kennemer	westkennemer@ravon.nl				
Duinen van Oude	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				
Duinen van Oude	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				
Duinen van Oude	Zuid-Holland	zuidholland@ravon.nl				